

Dorpsplan Smakt-Holthees

1. Inleiding

De vitaliteit van de kern Smakt-Holthees is van groot belang voor het woon- en leefgenot van haar bewoners. Als we het hebben over vitaliteit dan gaat het over prettig wonen en leven. Voldoende voorzieningen, een goed en passend woningaanbod maar ook het voor elkaar zorgdragen als bewoners zijn hier voorbeelden van.

Smakt-Holthees is, doordat het dorp op de scheidslijn van twee gemeenten en provincies ligt, een dorpsgemeenschap met een unieke situatie. Het dorp behoort namelijk zowel tot de gemeente Venray (Smakt) en Boxmeer (Holthees), als tot de provincie Limburg (Smakt) en Noord-Brabant (Holthees). Als gevolg van deze situatie wordt het dorp ook afzonderlijk bestuurd vanuit twee gemeenten en twee provincies.

Smakt-Holthees kent een zeer rijk verenigingsleven. Samen met de ligging nabij Venray en omringd door natuur is dit één van de punten die Smakt-Holthees zo aantrekkelijk maakt. Op dit moment zijn er, in meer of mindere mate, echter verschillende ontwikkelingen waardoor de vitaliteit onder druk kan komen te staan. Het wegtrekken van jongeren, een toenemende zorgvraag onder ouderen en een verschraving van het voorzieningenniveau zijn hier voorbeelden van. Dit tegen de achtergrond van bezuinigingen bij diverse maatschappelijke instanties, een terugtrekkende overheid en een veranderende samenstelling van de bevolking.

Doel van het dorpsplan

Om de kracht van Smakt-Holthees te benutten, en tegelijkertijd de vraagstukken die op ons afkomen in onderlinge samenhang op te pakken, zetten we samen de schouders onder een dorpsplan. Dit dorpsplan is een aanvulling op de *Structuurvisie Dorpsontwikkelingsplan Smakt-Holthees*, zoals in juli 2012 vastgesteld. Waar de structuurvisie bestaat uit een uitgebreide analyse op zowel de fysieke als sociale karakteristieken van het dorp, bestaat dit dorpsplan zoveel mogelijk uit concreet op te pakken activiteiten.

Dit dorpsplan is in deze lijn gericht op concrete activiteiten voor de korte termijn en, ongeacht hetgeen genoemd in de *Structuurvisie Dorpsontwikkelingsplan Smakt-Holthees*, gericht op hetgeen wat realistisch en nodig is voor de aankomende jaren. In dit licht is op 9 april en 19 juni een sessie met bewoners georganiseerd, als onderdeel van de integrale aanpak die door Wonen Vierlingsbeek samen met de gemeente Boxmeer en zorgorganisatie Pantein in het voorjaar van 2013 is opgezet. Het doel: met eigen verantwoordelijkheid van bewoners en ondersteunt vanuit professionals komen tot een dorpsvisie met concrete acties voor de komende vier jaar.

Verantwoordelijk burgerschap

Met deze opzet wordt een bewust appel gedaan op 'verantwoordelijk burgerschap'. De bewoners zijn aan zet om actie te ondernemen en kansen te verzilveren om de vitaliteit te versterken. Professionals ondersteunen daar waar nodig en helpen de bewoners om goede ideeën en acties tot uitvoer te brengen. Dit betekent dat niet het aanbod, maar de vraag vanuit Smakt-Holthees leidend is voor een gezamenlijke succesvolle aanpak. Op deze manier wordt het voortouw gegeven aan de bewoner(s).

Opzet

Het dorpsplan zoals dit voor u ligt is het resultaat van deze aanpak, waar vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid:

- op korte en kernachtige wijze de huidige situatie van Smakt-Holthees is beschreven en in beeld gebracht (hoofdstuk 2);
- de gewenste situatie aan de hand van de kaart is beschreven (hoofdstuk 3), en;
- deze is vertaald naar de te nemen stappen, inclusief te nemen verantwoordelijkheid (hoofdstuk 4).

Tot slot wordt in hoofdstuk 5 de evaluatie beschreven, inclusief de wijze waarop de acties worden gemonitord.

2. Huidige situatie Smakt-Holthees

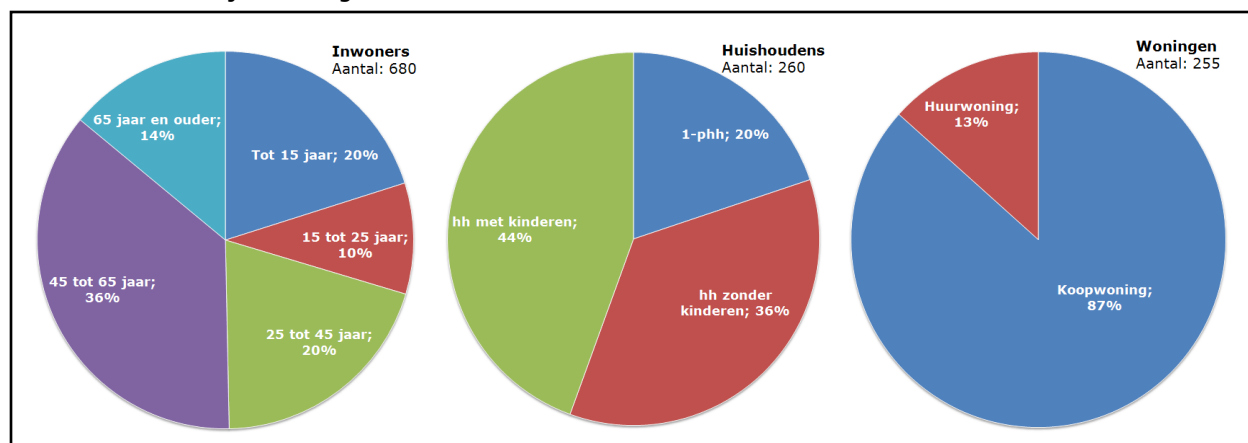
Smakt-Holthees is gelegen tussen Overloon (westen) en Maashees (oosten) en telt ongeveer 255 woonadressen en 680 inwoners (CBS, 2012). Het dorp telt twee rijksmonumenten, de St. Jozefkapel in Smakt en de Mariakapel in Holthees. De St. Jozefkapel is door de jaren heen een bedevaartplaats geworden, zo trekken in de maand maart duizenden mensen van heinde en ver naar de kapel om de feestdag van St. Jozef te vieren. In de Mariakapel huist het Onze Lieve Vrouwe Gilde.

Verder bevindt zich aan de Sint-Jozeflaan een monument ter nagedachtenis aan de slachtoffers van het bombardement op 30 september 1944. Het dorp wordt omgeven door verschillende natuurgebieden (onder andere de Overloonse duinen, de Geijsterse en Boshuizer bossen) en de rivier de Maas.

Bevolkingsopbouw en woningbezit

De huidige bevolkingsopbouw van Smakt-Holthees en eigendomssituatie van het woningbezit in Smakt-Holthees zijn als volgt verdeeld:

Bron: CBS (2012)

Uit de figuren is af te leiden dat exact de helft van de inwoners van Smakt-Holthees (50%) 45 jaar of ouder is, waarvan 14% 65 jaar of ouder. Het aandeel huishoudens met kinderen en zonder kinderen is respectievelijk 44% en 36%. Het aandeel eenpersoonshuishoudens is 20%. De verwachting is dat met de vergrijzing het aandeel 65-plussers, en daarmee ook het aandeel een- en tweepersoonshuishoudens zonder kinderen zal toenemen.

Waar het gaat om de woningmarkt kent Smakt-Holthees een verhouding van 87% koopwoningen, tegenover 13% huurwoningen. Dit percentage huurwoningen kan opgesplitst worden in 8% bezit van overige verhuurders en 6% bezit van Wonen Vierlingsbeek.

Wonen Vierlingsbeek verhuurt op dit moment 10 woningen in Holthees.

Kansen en bedreigingen

Zoals gezegd is op 9 april en 19 juni een bijeenkomst georganiseerd waarin bewoners voor de komende jaren hebben gekeken naar de:

- Kansen: wat zijn de sterke punten van Smakt-Holthees en hoe kunnen we deze inzetten om de komende jaren de vitaliteit van de kern te versterken?
- Bedreigingen: wat zijn de ontwikkelingen die de vitaliteit van Smakt-Holthees als dorp onder druk zetten en waarop we actie moeten ondernemen.

Dit heeft het volgende beeld opgeleverd:

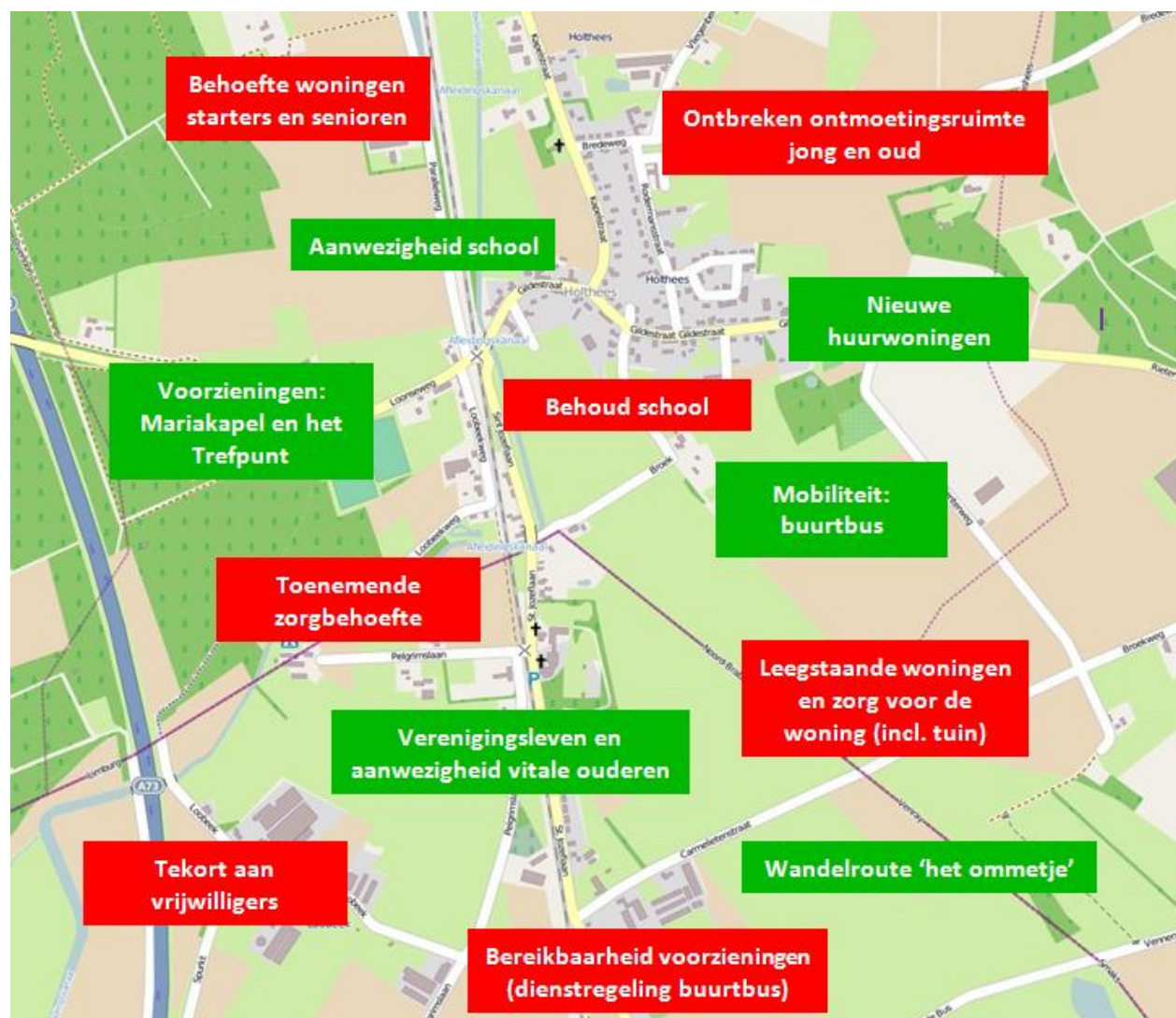
KANSEN	BEDREIGINGEN
<p>Voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In de Mariakapel worden diverse evenementen gehouden (trouwerij/exposities/et cetera) en neemt daarmee een belangrijke plek in de gemeenschap in. ➤ De accommodatie Trefpunt is een belangrijke ontmoetingsplek in het dorp. ➤ Aanwezigheid van de basisschool. <p>Wonen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In het verleden zijn diverse huurwoningen verkocht, hier nieuwe huurwoningen voor terug bouwen geeft kansen aan starters. <p>Verenigingsleven</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Smakt-Holthees kent een zeer rijk verenigingsleven en een sterk gemeenschapsgevoel. ➤ Er wonen veel vitale ouderen in Smakt-Holthees. <p>Recreatie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De wandelroute 'het ommetje' en het gebruik van de Rodemanstraat als speelplaats zijn voorbeelden van gewaardeerde, veel gebruikte 'recreatiemogelijkheden' en dienen als ontmoetingsplek bij goed weer. <p>Mobiliteit</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In het dorp stopt de buurtbus. Deze biedt ontsluiting naar kernen waar (meer) voorzieningen aanwezig zijn. 	<p>Voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Een ontmoetingsruimte voor jong en oud ontbreekt, het Trefpunt is hiervoor niet geschikt vanwege de commerciële insteek. Het biedt bovendien niet te mogelijkheid voor vestiging/spreekuur van allerlei ondersteunende instanties. ➤ Het aantal kinderen dat naar school gaat loopt terug waarmee het behoud van de school als voorziening in gevaar komt. <p>Wonen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ In het dorp staan diverse leegstaande woningen wat kan leiden tot verpaupering. ➤ De zorg voor de woning en vaak grote tuinen door senioren staat, doordat zij steeds langer thuiswonen, onder druk. ➤ Er is een behoefte aan betaalbare (huur)woningen voor jongeren en aan seniorenwoningen die nu niet wordt ingevuld. <p>Verenigingsleven</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Betrokkenheid van verenigingsleven en vrijwilligers is groot, maar bestaat veelal uit dezelfde mensen die zich inzetten voor het dorp en is daarmee kwetsbaar. Het blijkt ook steeds lastiger om vrijwilligers te vinden. <p>Zorg</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vergrijzing van de bevolking en daarmee toenemende zorgbehoefte. Centrale vraag: hoe bewoners zo lang mogelijk zelfstandig in dorp te laten wonen. <p>Mobiliteit</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het gaat er niet zozeer om of voorzieningen aanwezig zijn, maar of deze bereikbaar zijn. De buurtbus rijdt hiervoor onvoldoende.

Smakt-Holthees kent vele mogelijkheden zoals uitgedrukt in de bovenstaande kansen. Een zeer belangrijke dreiging is dat het steeds lastiger blijkt te zijn om voldoende vrijwilligers/bestuursleden voor de verenigingen in het dorp te vinden. Als dorp kent een rijk verenigingsleven wat niet mogelijk is zonder de vele vrijwilligers. Hier ligt een belangrijke uitdaging.

Op het terrein van wonen is er behoefte aan betaalbare (huur)woningen voor starters en woningen geschikt voor senioren. Daarnaast vraagt de verzorging van de woning en tuin door ouderen aandacht. In het dorp staan diverse woningen leeg, dit zorgt voor verpaupering en vraagt om een oplossing.

In Smakt-Holthees zijn enkele basisvoorzieningen aanwezig. Voor de andere voorzieningen is het belangrijk dat deze bereikbaar zijn. De buurtbus die momenteel rijdt is hierin onvoldoende.

Op onderstaande kaart zijn de bovengenoemde kansen (groen) en bedreigingen (rood) aangegeven, en is daarmee een samenvattend resultaat van de gemaakte kaarten van de bewoners.

3. Vitaal Smakt-Holthees

Als we met een realistische bril op maximaal vijf jaar vooruit kijken dan zien we dat voor Smakt-Holthees als vitale leefgemeenschap de volgende acties in gang zijn gezet:

- Voorzieningen**
- ✓ Er wordt gekeken naar de mogelijkheden voor een gemeenschapsvoorziening en daarmee ook een ontmoetingsplek van het dorp en een plek van waaruit diverse activiteiten worden georganiseerd.
 - ✓ Er wordt een notitie opgesteld waarin het behoud van de school centraal staat. Er wordt onderzocht tegen welke problemen de school nu aanloopt en wat ervoor nodig is om de school voor de dorpskern te behouden. Daarbij wordt ook gekeken naar 'verbindende' mogelijkheden tussen school en dorp(sbewoners).
 - ✓ Om vervoersvragen samen te brengen (vraag en aanbod), ten behoeve van de bereikbaarheid van voorzieningen, wordt gezocht naar slimme methoden om dit te faciliteren.
- Wonen**
- ✓ Er wordt vanuit de dorpsraad samen met de gemeente, Wonen Vierlingsbeek en Pantein een informatieavond georganiseerd over
 - de ontwikkelingen op het terrein van wonen en zorg;
 - wat deze ontwikkelingen betekenen in de praktijk.
 Op deze avond worden specifieke vraagstukken die leven in Smakt-Holthees door de dorpsraad ingebracht.
 - ✓ Het is belangrijk dat Smakt-Holthees ook in de toekomst een geschikt woningaanbod heeft voor haar inwoners. Dit betekent dat:
 - toegesneden op de vraag van bewoners, er wordt onderzocht wat de behoefte is aan nieuwe woningen (koop en huur);
 - dat er wordt gekeken welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot leegstaande woningen en hoe deze aan te passen/om te bouwen voor jongeren of ouderen om langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
- Zorg**
- ✓ Naar aanleiding van de informatieavond wordt gekeken in hoeverre de bewoners aan elkaar ondersteuning kunnen bieden op het terrein van wonen, zorg en welzijn waar mogelijk georganiseerd vanuit het Trefpunt.
- Recreatie**
- ✓ De dorpsraad zet ondersteund vanuit de bewoners in op de PR van Smakt-Holthees, waarbij (de mogelijkheden van) de Mariakapel en de route van het Pieterpad nadrukkelijk worden meegenomen. Te organiseren activiteiten voor het dorp worden, zoals benoemd in de structuurvisie, onder de aandacht gebracht bij verenigingen en VVV-kantoren.

Met het in gang zetten van deze acties wordt onderzocht in hoeverre er een impuls te geven is aan de vitaliteit van Smakt-Holthees. Het uitgangspunt is dat door de bewoners zoveel zelf wordt opgepakt en professionals hier ondersteuning aan bieden.

Het samenhangend pakket van maatregelen op het terrein van *voorzieningen, wonen, zorg* en *recreatie* ziet er op de kaart als volgt uit:

4. Actieprogramma

Bovenstaande acties vertalen zich in het volgende actieprogramma. Per onderwerp en actie is de trekker benoemd. In de meeste gevallen is dit de dorpsraad. Zoals besproken op 19 juni vervult de dorpsraad een belangrijke coördinerende rol. Zij zet uit en bewaakt en kan daarnaast makkelijk en snel schakelen tussen inwoners en professionals. Dit betekent niet dat de dorpsraad zelf alle acties oppakt maar zij maakt, bijvoorbeeld met de inrichting van werkgroepen, bewoners mede verantwoordelijk.

Nr.	Onderwerp	Acties	Trekker
1.	Gemeenschapsvoorziening en ontmoetingsplek	Er wordt samen met de dorpsraad, de gemeente Boxmeer en Wonen Vierlingsbeek gekeken in hoeverre het Trefpunt behouden kan blijven voor de gemeenschap, inclusief wat hiervoor nodig is in combinatie met een opknopbeurt voor de functie van een gemeenschapshuis, danwel welke alternatieven er zijn. Daarbij tevens ophalen wat verenigingen nodig hebben willen zij het Trefpunt als gemeenschapshuis omarmen.	Dorpsraad
2.	Behoud van de basisschool	De dorpsraad stelt samen met het schoolbestuur een notitie op hoe de school voor het dorp behouden kan blijven. Hierbij kijken zij nadrukkelijk naar samenwerking met andere scholen (bijvoorbeeld uitwisseling groepen) en 'verbindingen' binnen het dorp.	Dorpsraad samen met schoolbestuur
3.	Vraag en aanbod van vervoersvragen samen brengen	De bereikbaarheid van voorzieningen is, zeker voor ouderen, heel belangrijk. De dorpsraad gaat onderzoeken op welke manier vraag en aanbod in het dorp kan worden samengebracht.	Dorpsraad
4.	Informatiemarkt wonen en zorg organiseren	Er wordt een informatieavond georganiseerd over de (on)mogelijkheden om zelfstandig thuis te wonen in Smakt-Holthees door de dorpsraad, Pantein, gemeente Boxmeer en Wonen Vierlingsbeek. De dorpsraad bepaalt samen met genoemde partijen de agenda.	Dorpsraad
5.	Onderzoek behoefte nieuwe woningen en mogelijkheden leegstaande woningen	Mede op basis van de informatiemarkt wordt er toegesneden op de vraag van bewoners onderzocht wat de behoefte is aan nieuwe woningen (koop en huur). Daarnaast wordt er gekeken welke mogelijkheden er zijn met betrekking tot leegstaande woningen en hoe deze aan te passen/om te bouwen voor jongeren of ouderen om langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.	Dorpsraad samen met Wonen Vierlingsbeek en gemeente
6.	Ondersteuningsnetwerk wonen, zorg en welzijn	Naar aanleiding van de informatieavond wordt gekeken in hoeverre de bewoners aan elkaar ondersteuning kunnen bieden op het terrein van wonen, zorg en welzijn.	Dorpsraad
7.	PR-plan Smakt-Holthees	PR-plan voor Smakt-Holthees waarin mogelijkheden Mariakapel en Pieterpad worden meegenomen.	Dorpsraad

Volgordelijkheid acties

De voorgestelde acties kunnen op verschillende momenten of tegelijkertijd worden opgestart. Belangrijk is wel dat bijvoorbeeld het in kaart brengen van behoeften, vooraf gaat aan het daadwerkelijk inspelen op deze behoefte. Verder is het van belang om acties zodanig te plannen, dat ze goed zijn uit te voeren en er geen overbelasting (bijvoorbeeld van de dorpsraad) plaatsvindt.

Op 19 juni is er een voorstel neergelegd wanneer welke actie op te pakken. Daarin hebben we aangegeven dat het wellicht handig is om te starten met de informatiemarkt (actie 4). De vraagstukken en onderwerpen die hier aan bod komen kunnen in vervolgacties, zoals het onderzoek naar de behoefte op het terrein van wonen (actie 5) en het ondersteuningsnetwerk wonen, zorg en welzijn (actie 6), worden meegenomen.

Overigens kunnen door de tijd heen acties worden geschrapt, doordat deze niet haalbaar of niet meer nodig zijn, en kunnen er nieuwe acties voor in de plaats komen. Het voorgestelde actieprogramma is dan ook geen blauwdruk, maar wordt halfjaarlijks kritisch onder de loep genomen (zie hoofdstuk 5).

5. Evaluatie

Gelet op de voortgang en het commitment van zowel de bewoners (vertegenwoordigd in de dorpsraad), Wonen Vierlingsbeek, de gemeente Boxmeer en Pantein is het van belang dat voor de eerstkomende periode er halfjaarlijks wordt geëvalueerd. Deze evaluatie heeft als doel om:

- de voortgang van in gang gezette acties te monitoren;
- (nog) niet in gang gezette acties verder voor te bereiden dan wel te stimuleren;
- waar wijzigingen zich voordoen en/of acties niet haalbaar zijn dit tijdig met elkaar te bespreken.

De evaluatie vindt plaats aan de tafel van de dorpsraad waarbij Pantein, Wonen Vierlingbeek en gemeente een onderdeel vormen van de reguliere agenda. De evaluatie voor het dorpsplan van Smakt-Holthees vindt plaats in het Trefpunt te Smakt-Holthees. Voor 2014 zijn de evaluaties als volgt:

Data evaluatie:

- April 2014
- September 2014

Het dorpsplan, een 'levend document

Belangrijk hierbij is dat dit dorpsplan een 'levend' document is. Indien noodzakelijk moeten acties geschrapt of toegevoegd kunnen worden aan het plan. Bijvoorbeeld omdat er na onderzoek geen behoefte blijkt te zijn of een bepaalde ontwikkeling vraagt om het toevoegen van een nieuwe actie. De verantwoordelijkheid om de aanzet te geven en acties voor te bereiden ligt bij de inwoners van Smakt-Holthees zelf. De dorpsraad verzorgt de coördinatie omdat zij veelal de juiste personen in het dorp weet te vinden en deze kan aanspreken. Daarnaast kan zij vragen uitzetten bij de diverse professionele partners zoals de gemeente Boxmeer, zorgorganisatie Pantein en Wonen Vierlingsbeek.

Betrokkenheid partners

De nu betrokken partijen Wonen Vierlingsbeek, Pantein en de gemeente hebben samen met de bewoners de aanzet voor dit dorpsplan gegeven. Deze partners zullen dan ook samen met de bewoners het voortouw nemen om acties voor elkaar te krijgen. Mede ingegeven door de vraag die leidend is kan de inzet echter breder liggen dan alleen bij deze partners. En dit heeft voordelen. Zo brengt elke partner die direct betrokken is bij de vitaliteit van Smakt-Holthees andere kennis en kunde in, en kan een bijdrage leveren in het oppakken van vraagstukken samen met bewoners. Wonen Vierlingsbeek, Pantein en de gemeente zullen zich dan ook inzetten om indien nodig vanuit het eigen netwerk vragen van bewoners te verbinden aan de benodigde expertise.